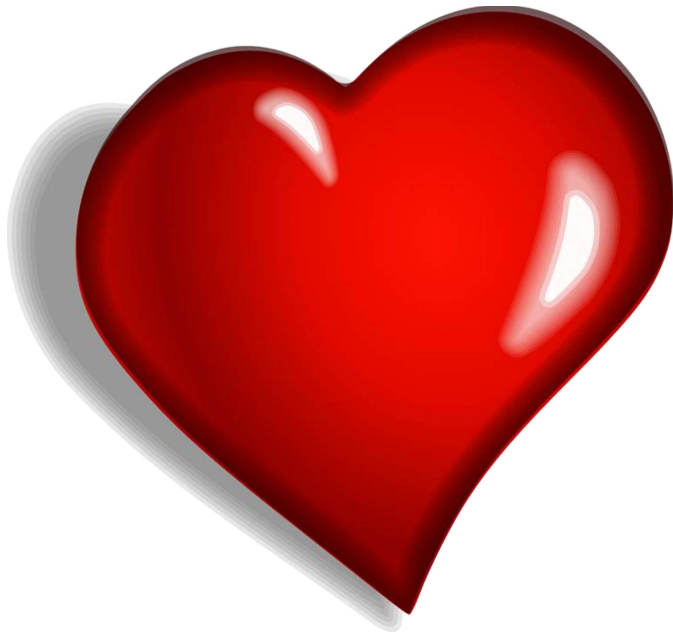

Vammaisneuvosto 5.3.2025

Verena Kortelainen, hyvinvointipäällikkö

Sipoon kunnan laaja hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus 2021–2025

Mitä on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen?

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on aktiivista ja tavoitteellista asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä tukevaa ja edistävää toimintaa, jota tehdään **kaikessa kunnan toiminnassa**.
- Erilaisilla toimilla **tuetaan** kuntalaisten työ- ja toimintakykyä, **edistetään** ja **ylläpidetään** hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja osallisuutta, **vahvistetaan** mielenterveyttä, **pyritään kaventamaan väestöryhmien välisiä hyvinvointi- ja terveyseroja** sekä **ehkäistään** sairauksia, tapaturmia, väkivaltaa ja syrjäytymistä.
- **Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulma on mukana kunnan kaikkien toimialojen toiminnassa.**
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan **lakisääteinen tehtävä**. [Kuntalain 1 §:n](#) mukaan kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. [Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 6 §:ssä](#) määritellään tarkemmin kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät. Hyte-koordinaatiossa ja -johtamisessa keskeistä **tiedolla johtaminen** ja **verkostoyhteistyö**.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyö kunnassa

Mikä on hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus?

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 6 §:n mukaan kunnan tulee seurata kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. **Kunnan on raportoitava kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi kunnan tulee valmistella valtuustolle valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista.**

Ensimmäinen osa: Laaja hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus vuosilta 2021–2024, joka sisältää katsauksen kuntalaisten hyvinvoinnin tilaan sekä valtuustokaudella 2021–2025 toteutettuihin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteisiin.

Toinen osa: Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma vuosille 2026–2029, jossa määritellään hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen painopistealueet, tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet tulevalle valtuustokaudelle.

Arjen turvallisuus osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisellä sekä arjen turvallisuuden edistämisellä on monia yhtymäkohtia, ja niitä edistetään yhteisillä toimenpiteillä.
 - Arjen turvallisuuden näkökulma huomioidaan hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa
- Asiakirjat nimetään **hyvinvointi- ja turvallisuuskertomukseksi ja -suunnitelmaksi**

Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksen valmistelu

- Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksesta on valmisteltu **kaksi eri versiota**:
 - **Laajempi sähköinen versio** Sähköinen hyvinvointikertomus -työkalussa, jonne on koottu hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksen kaikki indikaattorit ja lyhentämättömät tekstit: [Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksen sähköinen versio](#)
 - **Tiiviimpi asiakirjaversio**, johon on koottu sipoolaisten hyvinvoinnin keskeisimmät indikaattorit ja tiivistetyt tekstit: [Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksen asiakirjaversio](#)

Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksen tietopohja

- Kerätty laajasti tietoa kuntalaisten hyvinvoinnista ja kunnan hyvinvointia tukevista palveluista:
 - **Indikaattoritietoa** kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta ja kunnan toiminnasta
 - **Laadullista kokemustietoa**: eri ikäryhmien kanssa työskentelevien ammattilaisten sekä vaikuttamistoimielinten (nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto) näkemyksiä sipoolaisten hyvinvoinnista
 - **Sipoolaisten hyvinvointikysely** toteutettu syksyllä 2024: työikäisten ja ikääntyneiden koettu hyvinvointi, osallisuus ja kokemukset Sipoosta asuinpaikkana.
 - Liitteisiin **koottu kunnan toimialojen keräämää tietoa** väestön hyvinvoinnista.
- Johtoryhmä on päättänyt **Sipoon kunnan strategiset vertailualueet**, joiksi valittiin Pirkkala, Kaarina, Kerava, Kirkkonummi ja Tuusula sekä Itä-Uudenmaan hyvinvointialue.

Nostoja hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksesta: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet

- Valtuustokauden aikana **suuret rakenteelliset muutokset** (sote-uudistus, kunnan organisaatiouudistus, TE- ja kotoutumispalveluiden uudistus) vaikuttaneet myös kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön ja sen organisointiin
- **Kehitettävää** koko kunnan yhteisissä rakenteissa, käytäntöjen systemaattisuudessa ja tiedolla johtamisessa
- Sipoossa on aloitettu koko kunnan tasoisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuuden rakentaminen

Nostoja hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksesta: **Sipoon kunnan toimintaympäristö**

- Sipoo on **elinvoimainen kasvukunta**, jossa moni väestön sosioekonomista asemaa kuvaava mittari on koko maan keskiarvoa paremmalla tasolla.
- Sipoon **alueellisina piirteinä** maaseutumainen kunta pääkaupunkiseudun kupeessa, taajamien lisäksi paljon haja-asutusalueita ja kyliä. Pitkät etäisyydet ja julkisen liikenteen puute haastavat palveluiden saatavuutta haja-asutusalueella. Sipoo koetaan turvallisuksi asuinpaikaksi.
- Sipoon kunnan **taloudellinen tilanne** hyvä suhteessa Suomen kuntakenttään, mikä on mahdollistanut hyvät palvelut, jotka tukevat kuntalaisten hyvinvointia. Taloustilanne voi kiristyä tulevina vuosina.
- Sipoon **väestö** on kasvanut tasaisesti ja odotetaan kasvavan myös tulevaisuudessa. Ruotsinkielinen väestö vähentynyt tasaisesti, vuonna 2023 ruotsinkielisiä oli 28,1 prosenttia sipoolaisista.
- Toimintaympäristöä tarkasteltiin **PESTEL-analyysillä** poliittisesta (Political), taloudellisesta (Economic), sosiaalisesta (Social), teknologisesta (Technological), ympäristöön liittyvästä tai ekologisesta (Ecological) sekä lainsäädännöllisestä (Legal) näkökulmasta. Analyysiin voi tutustua hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksessa.

Nostoja hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksesta: **Sipoolaisten hyvinvointi**

- Sipoolaisten hyvinvointi on **yleisesti ottaen hyvällä tasolla**
 - **Sairastavuutta** huomattavasti vähemmän kuin muualla Suomessa
 - Sipoolaisten hyvinvointikyselyssä yli 90 prosentilla vastaajista melko hyvä tai erittäin hyvä **osallisuuden kokemus**. Suurin osa vastaajista tyytyväisiä **koettuun hyvinvointiinsa** ja **terveydentilaansa**.
 - Sipoon **turvallisuustilanne** on verrattain hyvä. Poliisin tietoon tullutta rikollisuutta on vähemmän kuin koko maassa keskimäärin
- Kun sipoolaisten hyvinvointia tarkastellaan ikäryhmittäin, **lasten ja nuorten hyvinvoinnin haasteet korostuvat** suhteessa muihin ikäryhmiin.

Nostoja hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksesta: **Lasten ja nuorten hyvinvointi 1/2**

- Vaikka Sipoossa lasten, nuorten ja lapsiperheiden **hyvinvoinnin taustatekijät ja sosioekonominen tilanne ovat yleisesti ottaen hyvällä tasolla**, erityisesti **nuorten pahoinvointi on lisääntynyt**.
- Lasten hyvinvointi yleisesti ottaen hyvällä tasolla, haasteina **ylipainon lisääntyminen ja liikkumisen vähäisyys**.
- Kouluikäisten **fyysistä toimintakykyä** mittaavissa Move!-mittauksissa Sipoon tulokset ovat heikentyneet. Vuonna 2024 yli kolmasosalla 5. luokan oppilaista oli heikko fyysinen toimintakyky.
- **Sipoolaiset nuoret voivat huonommin kuin suomalaiset nuoret keskimäärin.** Kouluterveyskyselyssä 4. ja 5. luokan oppilaiden tulokset olivat liki kautta linjan parempia kuin koko maassa keskimäärin tai Sipoon vertailukunnissa. Sen sijaan 8. ja 9. luokan oppilailla ja lukion 1. ja 2. luokan tulokset olivat keskimäärin huonommat kuin koko maassa tai Sipoon vertailukunnissa.
- **Mielen hyvinvoinnin haasteet ovat yleistyneet entisestään** varsinkin tytöillä. **Tyttöjen haasteet** ovat poikia suuremmat myös monella muulla kouluterveyskyselyn osa-alueella.

Nostoja hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksesta: **Lasten ja nuorten hyvinvointi 2/2**

- Kouluterveyskyselyn mukaan huomattavan moni sipoolainen lapsi ja nuori on kokenut **vanhempien tai muiden huolta pitävien fyysistä väkivaltaa**: 16,2 prosenttia 4. ja 5. luokan oppilaista, 16,1 prosenttia 8. ja 9. luokan oppilaista ja 9,8 prosenttia lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista
- **Nuorisotyöttömyyttä ja toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneita nuoria aikuisia** selvästi koko maan keskiarvoa vähemmän. Sen sijaan **koulutuksen ulkopuolelle jääneitä** 17–24-vuotiaita enemmän kuin koko maassa keskimäärin, ja vuonna 2023 useampi kuin joka 6. sipoolainen 18–24 -vuotias oli **syrajäytymisriskissä** eli ei opiskellut eikä ollut töissä tai varusmies- tai siviilipalveluksessa.
- Lasten ja nuorten palveluita selvitetty laajasti **lasten ja nuorten palveluiden nykytilakuvauksessa**.
 - Palveluiden **vahvuuksina** monipuoliset palvelut, joissa lapset ja nuoret kohdataan arvostavasti.
 - Palveluissa **kehitettävää** toimialojen välisessä yhteistyössä, osallistamisen systemaattisuudessa, lapsiystävällisessä asiakaspalautteen keräämisessä sekä lapsille ja nuorille suunnatussa viestinnässä. Käytössä olevat toimintamallit eivät aina toimi tarkoituksenmukaisesti.

Nostoja hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksesta: Työikäisten ja ikääntyneiden hyvinvointi

- Työikäisten hyvinvointi
 - Työikäisten hyvinvointia koskevaa **tietoa on saatavilla heikosti**, eikä työikäisten hyvinvoinnista ei voida tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä.
 - **Työllisyystilanne** on hyvä ja sipoolaisten **työkykyisyys** selvästi parempaa kuin Suomessa keskimäärin.
 - Valtuustokauden aikana on havaittu merkkejä **työikäisten toimeentulon heikentymisestä**.
 - **Mielenterveysperustaista sairauspäivärahaa** saaneiden osuus on kasvanut huomattavasti. 2,9 prosenttia sipoolaisista työikäisistä sai mielenterveysperustaista sairauspäivärahaa vuonna 2023.
- Ikääntyneiden hyvinvointi
 - Kuten muuallakin Suomessa, myös Sipoossa **väestö ikääntyy**. Muutos ei ole kuitenkaan yhtä suuri kuin muualla Suomessa. Sipoossa erityisesti 75 vuotta täyttäneiden osuuden ennustetaan kasvavan.
 - Väestön **ikäntyminen korostaa tarvetta tukea ikäihmisten aktiivisuutta** sekä kunnan palveluissa että tukemalla järjestöjen toimintaa. Sipoon hyvinvointikyselyssä korkeampi ikä oli yhteydessä heikompaan kykyyn selvitä eteen tulevista haasteista.
 - Vanhusneuvosto nostaa esiin **ikäntyneiden yksinäisyyden**.

Nostoja hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksesta: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteet

- Kaikilla toimialoilla on toteutettu **väestön hyvinvointia ja terveyttä edistäviä toimenpiteitä kuluneen valtuustokauden aikana.**
- Valtuustokauden 2021–2025 hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelman hyvinvointitavoitteet ovat laajoja ja ne on kuvattu yleisellä tasolla, jolloin niiden toteutumisen arviointi on haasteellista.
- Hyvinvointisuunnitelman tavoitteet eivät ole erityisesti suunnanneet kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Tulevaisuudessa tavoitteet tulisi laatia keskeisten tunnistettujen hyvinvointihaasteiden pohjalta ja määritellä riittävän konkreettisesti.

Nostoja hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksesta: Hyvinvointialueen hyvinvointikertomustyö

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on **sekä kunnan että hyvinvointialueiden lakisääteinen tehtävä**. Kunnalla ja hyvinvointialueella on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ensisijainen vastuu siltä osin kuin se kytkeytyy kunnan ja hyvinvointialueen muihin lakisääteisiin tehtäviin.
- Hyvinvointialue vastaa kuntien ja hyvinvointialueen hyte-työn yhteensovittamisesta.
- Hyvinvointialueen ja kuntien hyte-neuvotteluissa on päätetty Itä-Uudenmaan alueen yhteisiksi painopisteiksi **mielen hyvinvointi** ja **liikkumattomuus**, jotka vastaavat myös Sipoossa tunnistettuihin hyvinvointihaasteisiin.
- Yhteiset painopisteet huomioidaan mahdollisuuksien mukaan Sipoon kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelmissa.

Nostot hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksesta:

Yhdenvertaisuuden edistäminen

- Osana hyvinvoinnin edistämisen rakenteita on arvioitu kunnan yhdenvertaisuuden edistämistä (luku 2.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet, s. 11)
- Kunnan toimintaa koskeva tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelu tehdään tällä hetkellä toimialakohtaisesti, palveluiden suunnitelmia puuttuu vielä
- Koko kunnan tasolla tehty henkilöstöpoliittinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- Yhteistyö eri toimialojen kanssa ja kuntalaisten osallistaminen keskeistä yhdenvertaisuuden edistämisessä

Nostot hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksesta: Saavutettavuus ja esteettömyys

- Saavutettavuus ja esteettömyys osana sipoolaisten hyvinvoinnin tarkastelua (luku 3.3.1 Kaikki ikäryhmät, s. 25)
- Kuvataan esteettömyyden ja saavutettavuuden merkitys, esteettömyystyöryhmän toiminta, jossa on ollut taukoa, ja lyhyesti muuta esteettömyydenedistämistyötä.
- Nostettu poiminnat vammaisneuvoston näkemyksistä, näkemykset kokonaisuudessaan hyvinvointikertomuksen liitteessä 12.
 - Vahvuuksia: rakennusvalvonnan toiminta vammaisneuvoston osallistamisessa.
 - Haasteita: vammaisten osallistaminen ja kuuleminen, esteettömyys, vammaisuuden huomioiminen kaikissa kunnan palveluissa, hyvinvointialueen sote-palveluiden haasteet.

Mitä seuraavaksi?

- **Toimielinkäsittely:**

- Hyvinvointijaosto käsittelee hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksen 27.2. ja antaa sen tiedoksi kaikille kunnan valiokunnille, jaostoille ja vaikuttamistoimielimille. Kertomus käsitellään näissä toimielimissä maaliskuun 2025 aikana.
- Toimielinten **mahdolliset kommentit ja huomiot** pyydetään lähettämään hyvinvointipäällikkö Verena Kortelaiselle sähköpostitse osoitteeseen verena.kortelainen@sipoo.fi.
- Hyvinvointijaosto käsittelee hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksen uudelleen toimielinkierroksen jälkeen 16.4. ja esittää sen kunnanhallituksen ja valtuuston hyväksyttäväksi.

- **Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksen hyödyntäminen**

- Seuraavan valtuustokauden **strategisissa suunnitelmissa** tulee huomioida väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sipoolaisten hyvinvointia koskeva tieto sekä tiedon pohjalta tunnistetut hyvinvointihaasteet.
- Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksen pohjalta laaditaan **hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma valtuustokaudelle 2025–2029** ja se toimii tulevan valtuustokauden **kuntastrategian tausta-aineistona**.
- Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksen ja -suunnitelman on tarkoitus toimia kunnan toiminnan suunnittelua ja päätöksentekoa tukevinä **työkaluina**, joita hyödynnetään ja jalkautetaan aktiivisesti.

Vammaisneuvoston toimintasäännön päivittäminen

Vammaisneuvoston toimintasäännön valmistelu

- Toimintasääntö täytyy päivittää sote-uudistuksen jälkeen ajan tasalle
- Valmistelusta vastaa hyvinvointipäällikkö vammaisneuvoston toiminnasta vastaavana viranhaltijana
- Valmistelua tehdään vammaisneuvoston kokouksissa ja hallintopalveluiden kanssa
- Kunnanhallitus hyväksyy päivitetyn toimintasäännön ennen valtuustokauden vaihtumista
- Uuden toimintasäännön on tarkoitus tulla voimaan 1.6.2025 alkaen

Sipoon kunnan uusi hallintosääntö

- Sipoon kunnan hallintosääntö päivitetään ja hyväksytään valtuuston 17.3 (luvut 1–20). ja 7.4. (luvut 21–22) kokouksissa
- Hallintosääntöluonnoksen kirjaus vammaisneuvoston toiminnasta:

14 § Vammaisneuvosto

Kunnanhallitus asettaa vammaisneuvoston valtuustokausittain. Kunnanhallitus hyväksyy vammaisneuvostolle toimintasäännön, jossa todetaan muun muassa toimielimen lakisääteiset ja mahdolliset muut tehtävät, jäsenten lukumäärä ja valintatapa, erottaminen kesken toimikauden, kokous- ja toimintakäytännöt, puheenjohtajan valinta, sihteerin tehtävien hoitaminen, toimintasuunnitelman laatiminen ja toimintakertomuksen antaminen sekä yhteistyö hyvinvointialueen vastaavan vaikuttamistoimielimen kanssa.

Vammaisneuvoston toimintasäännön luonnos

1. Tarkoitus
2. Tehtävät
3. Asettaminen ja kokoonpano
4. Toimikausi
5. Eroaminen kesken toimikauden
6. Vammaisneuvoston edustajat muissa toimielimissä ja työryhmissä
7. Kokouskäytännöt
8. Toimintakertomus ja toimintasuunnitelma
9. Allekirjoitusoikeus
10. Yhteistyö Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen vammaisneuvoston kanssa

Tässä kokouksessa evästyksiä valmisteluun erityisesti seuraavissa asioissa:

- Vammaisneuvoston tehtävät
- Vammaisneuvoston kokoonpano
- Yhteistyö Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa
- Muut evästykset valmisteluun

Mitä seuraavaksi?

- Toimintasäännön valmistelu hallintopalveluiden kanssa
- Toimintasääntöluonnos vammaisneuvoston kommentoitavaksi ja käsittely uudelleen seuraavassa kokouksessa
- Kunnanhallitus hyväksyy toimintasäännön huhti-toukokuussa sen jälkeen, kun uusi hallintosääntö on hyväksytty valtuustossa

Kiitos! Tack!

Verena Kortelainen

Hyvinvointipäällikkö, välfärdschef

+358 (0)40 614 8275

verena.kortelainen@sipoo.fi